

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>

E-mail: jmssnr@gmail.com

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2

Guidelines for the development of digital leadership and innovation development in teachers' learning management within Sichon 2 Educational Quality Development School Network

กันทิมา ใจห้าว ^{1*}, พิชามณู สุรีย์พรรณ ², ญาณิศา บุญจิตร ³

Kantima Jaihow ^{1*}, Pichamon Sureeyaphan ², Yanisa Boonchit ³

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: kantima.jaihow@gmail.com ^{1}, kjoop@gmail.com ², yanisa.boon@sru.ac.th ³

Received: May 17, 2025

Revised: June 3, 2025

Accepted: June 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบวิธีเชิงสำรวจ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ประกอบด้วยระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 จำนวน 127 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและเมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทาง โดยการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนา

นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 ได้แก่ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการพัฒนางานด้วยดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 ควรมีการจัดอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชุมและสื่อสาร เพื่อสนับสนุนครูในการ พัฒนาและทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 3) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to 1) study the needs for the development of digital leadership and innovation in teachers' learning management, 2) study guidelines for the development of digital leadership and innovation in teachers' learning management, and 3) evaluate the appropriateness and feasibility of the guidelines for development of digital leadership and innovation in teachers' learning management within Sichon 2 Educational Quality Development School Network. This study employed survey research. This research, conducted in three phases. Phase 1 examined the needs assessment, where the sample consisted of 127 school administrators and teachers from Sichon 2 Educational Quality Development School Network. The sample size was determined using Krejcie and Morgan table, and the instrument utilized was questionnaire. Phase 2 focused on developing the guidelines through a focus group discussion. The sample consisted of eight qualified experts selected via purposive sampling. Phase 3 involved evaluated the appropriateness and feasibility of the guidelines. The sample consisted of five qualified experts, and the instrument utilized was an evaluation forms. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, the needs index, and content analysis. The results showed that 1) the needs for development of digital leadership and innovation in teachers' learning management in Sichon 2 Educational Quality Development School Network were found to be, in descending order of necessity: digital communication, digital organizational development, building digital culture and digital communication. 2) The guidelines for developing digital leadership and innovation in teachers' learning management within the Sichon 2 Educational Quality Development Network should focus on organizing training and study visits to enhance digital technology skills in meetings and communication. This measure aimed to support teachers in development and implementing learning management innovations. 3) The overall appropriateness and feasibility of the guidelines for the development of digital leadership and innovation in teachers' learning management with in Sichon 2 Educational Quality Development School Network were assessed the highest level.

Keywords: digital leadership, school administrators, learning management innovation

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมโลก แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566–2570 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็น “เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ และมีพลวัต” บนฐานของทุนมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมดิจิทัล โดยมุ่งเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนมนุษย์ให้สามารถปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลผ่านสองแนวทางสำคัญ คือ 1) การเสริมสร้างทักษะใหม่ (reskill/new skill) สำหรับเยาวชนในระบบการศึกษา และ 2) การพัฒนาทักษะต่อยอด (upskill) ให้กับแรงงานในทุกสาขาอาชีพ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากกระแส การเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล (digital disruption) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565)

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เข้าสู่ดิจิทัลอย่างสมบูรณ์แบบนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัลต้องรู้จักการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านความรู้ บทบาทของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถในการเข้าใจการเปลี่ยนแปลง และบูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนและโรงเรียนให้เหมาะสม ต้องสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน ให้เห็นความสำคัญและนำไปบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสามารถบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (กะรัต ทองโสพร และคณะ, 2566)

การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันเน้นการสอนตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ผู้สอนนำสื่อทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีเป้าหมายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพของการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความคาดหวังในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567a) ซึ่งการขับเคลื่อนให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจากผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้กำหนดทิศทางและสนับสนุนการพัฒนาครูให้สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน (International Society for Technology in Education, 2017)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีเป้าประสงค์ที่ให้สถานศึกษาในสังกัดใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยได้จัดทำโครงการเพื่อยกระดับการใช้ ICT ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4, 2567) จากการศึกษาแผนปฏิบัติการเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2 ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ยังไม่ปรากฏรูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในเรื่องการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2 การวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางสำคัญสำหรับวางแผนปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคดิจิทัล และช่วยเพิ่มคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลิขล 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลิขล 2
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลิขล 2

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล และการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภูริรัตน์ สุกใส (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

จิตติมา วรณศรี (2564) กล่าวว่า ผู้นำดิจิทัลต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคนี

กล่าวโดยสรุปภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการและการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการมีวิสัยทัศน์ในการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล 3) การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 4) การสื่อสารดิจิทัล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2567b) กล่าวว่า การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงโอกาส/การระบุปัญหา 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม 4) การทดลองใช้นวัตกรรม 5) การแก้ไขจุดบกพร่อง และ 6) การเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

พิชิต ฤทธิ์จุรัญ (2559) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนดไว้
- 2) การศึกษาและเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ หลังจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1) จะทำให้ครู นักวิจัย ทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ชัดเจนขึ้น ขั้นตอนต่อไปครูจึงควรศึกษานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย
- 3) การออกแบบนวัตกรรม เมื่อครูตัดสินใจเลือกใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้เหมาะสมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการออกแบบนวัตกรรมให้ชัดเจน ทั้งในด้านเนื้อหา ส่วนประกอบ และกระบวนการจัดกิจกรรม
- 4) การสร้างนวัตกรรม เมื่อได้ออกแบบนวัตกรรมอย่างครบถ้วนแล้ว ครู นักวิจัย จะต้องดำเนินการสร้างนวัตกรรมให้เป็นรูปธรรมตามแผนที่วางไว้ หากเป็นสื่อหรือเอกสาร

5) การประเมินคุณภาพนวัตกรรม กระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนานวัตกรรม คือ การประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับปัญหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่

ทิตินา แชมมณี (2562) ได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นมีกระบวนการหลัก ๆ ที่ คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) การระบุปัญหา (problem) เริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์หรือบริบทที่มีปัญหา พร้อมทั้งตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไข เพื่อยกระดับผลลัพธ์หรือคุณภาพในประเด็นนั้น ๆ

2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (objective) หลังจากพบปัญหาแล้ว ผู้พัฒนาต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นควรบรรลุอะไร และให้ผลลัพธ์ในระดับใด

3) การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (constraints) พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อการใช้งานจริงของนวัตกรรม เช่น ทรัพยากร เวลา บุคลากร หรือบริบทเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุด

4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (innovation) เป็นขั้นตอนของการออกแบบแนวทางใหม่ อาจเป็นการสร้างสิ่งใหม่หรือปรับปรุงของเดิม โดยอิงจากความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและจุดมุ่งหมาย

5) การทดลองใช้ (experimentation) ดำเนินการทดลองใช้นวัตกรรมในสถานการณ์จริง พร้อมทั้งประเมินผลและสะท้อนจุดอ่อนที่ควรแก้ไขก่อนนำไปใช้อย่างเต็มรูปแบบ

6) การเผยแพร่ (dissemination) เมื่อแน่ใจในคุณภาพและประสิทธิภาพของนวัตกรรมแล้ว จึงดำเนินการเผยแพร่ เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง

การพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นลักษณะการดำเนินงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุคุณลักษณะตามที่หลักสูตรคาดหวัง

2) การศึกษานวัตกรรม ผู้พัฒนานวัตกรรมต้องศึกษาข้อจำกัดและลักษณะของปัญหาในบริบทที่นวัตกรรมจะถูกใช้ เพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมนั้นสามารถใช้งานได้จริง

3) การออกแบบนวัตกรรม ควรเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับแก้ปัญหาการเรียนรู้แล้ว ควรออกแบบนวัตกรรมโดยกำหนดขอบเขต เนื้อหา องค์ประกอบ และกระบวนการที่ชัดเจน

4) การสร้างและพัฒนานวัตกรรม ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ ออกแบบ ดำเนินการ ตรวจสอบคุณภาพ และทดลองใช้

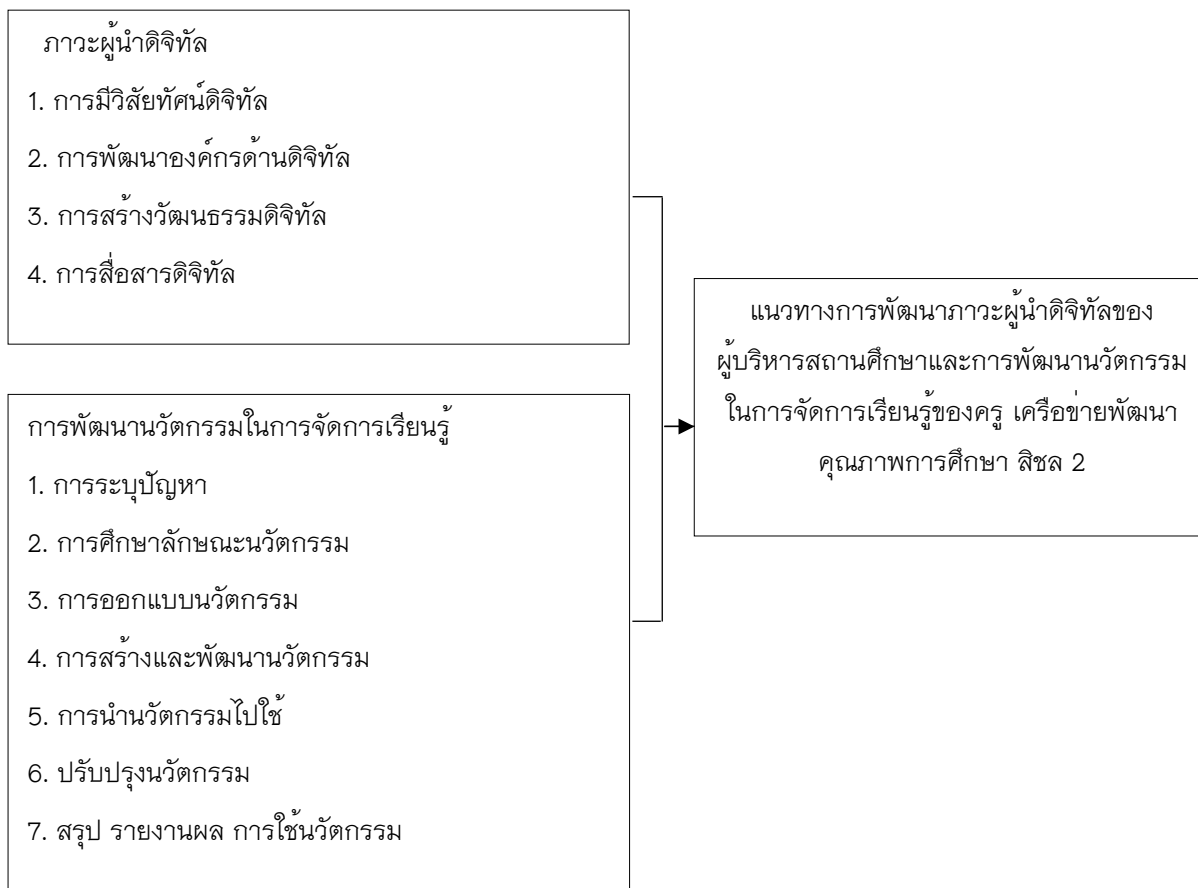
5) การนำนวัตกรรมไปใช้ เพื่อทดสอบว่านวัตกรรมนั้นสามารถใช้งานได้จริงและมีประสิทธิภาพ การทดสอบซ้ำหลายครั้งก่อนเผยแพร่จะเพิ่มโอกาสให้นวัตกรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น

6) การปรับปรุงนวัตกรรม ต้องใช้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มคุณภาพและความเหมาะสมในการใช้งาน ควรตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้กับกลุ่มขนาดเล็ก

7) การสรุปและรายงานผลการใช้นวัตกรรม มุ่งเน้นการสรุปผลลัพธ์จากการพัฒนาและการทดสอบนวัตกรรม รวมถึงการจัดทำรายงานที่สื่อผลการพัฒนาและการประเมินให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลีชล 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล ของ International Society for Technology in Education (2017), Sheninger (2014) สุขญา โกมลวานิช และคณะ (2563) ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย และคณะ (2563) ดาวรรุวรรณ ถวิลการ (2564) จิตรกร จันทร์สุข และจิรนนท์ วัชรกุล (2564) การดำเนินการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากแนวคิดทฤษฎีของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2567b) พิเชิต ฤทธิ์จัญญ (2559) ทิศนา ขัมมณี (2562)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลีชล 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลีชล 2 จำนวน 20 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 189 คน เป็นผู้บริหาร 18 คน ครู 171 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลีชล 2 จำนวน 127 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1932) จำนวน 46 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form แปลงเป็นคิวอาร์โค้ด แนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการแล้วนำมาวิเคราะห์ตามสถิติที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลิขล 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหาร หรือด้านนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แบบการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเป็นรายบุคคล นัดวันและเวลาในการสนทนากลุ่มและดำเนินการสนทนากลุ่มตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ วันที่ 23 มีนาคม 2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลจากการสนทนากลุ่มมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสรุปข้อมูลเป็นแบบบรรยาย

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลิขล 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหาร หรือด้านนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1932) จำนวน 13 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2 นำเสนอดังตาราง 1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.21	.66	มาก	4.60	.44	มากที่สุด	.085	3
2. ด้านการพัฒนองค์กรด้วยดิจิทัล	4.18	.67	มาก	4.64	.42	มากที่สุด	.098	2
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.13	.69	มาก	4.58	.44	มากที่สุด	.098	2
4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	3.88	.71	มาก	4.42	.58	มาก	.123	1
ภาพรวม	4.09	.62	มาก	4.55	.41	มากที่สุด	.101	

จากตาราง 1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .62) เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการพัฒนองค์กรด้วยดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .41) เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนองค์กรด้วยดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สกล 2 โดยภาพรวมคือ .101 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการพัฒนองค์กรด้วยดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 ดังนี้

2.1. ด้านการสื่อสารดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.1.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารพัฒนาทักษะการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการประชุมและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารนำไปปรับใช้ในการสร้างความเข้าใจร่วมกับครู สนับสนุนการออกแบบและทดลองใช้นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพ

2.1.2 จัดให้ผู้บริหารศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการประชุมและสื่อสารกับครู เพื่อเรียนรู้แนวทางการสื่อสารภายในสถานศึกษา นำไปใช้ส่งเสริมครูให้ทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้สร้างความเข้าใจร่วมกัน และร่วมกันปรับปรุงพัฒนานวัตกรรม

2.2 ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.2.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารได้เรียนรู้จากผู้บริหารต้นแบบที่มีประสบการณ์ในการระดมทุนจากหน่วยงานและการวางแผนจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัลและนำไปใช้ในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้

2.2.2 จัดให้ผู้บริหารศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดมุมมองใหม่ในการจัดซื้ออุปกรณ์และระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีเสถียรภาพ ส่งผลให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่องและสามารถออกแบบนวัตกรรมที่หลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียนและนำสื่ออุปกรณ์ดิจิทัลไปใช้ทดลองนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.3.1 จัดอบรมให้ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถแนะนำและส่งเสริมครูทุกกลุ่มสาระให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการศึกษานวัตกรรมจัดการเรียนรู้และออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.3.2 จัดให้ผู้บริหารศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่มีการใช้เทคโนโลยีในทุกกลุ่มสาระ เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้กับโรงเรียนตนเอง และส่งเสริม สนับสนุนครูทุกกลุ่มสาระให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้

2.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

2.4.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างทักษะการวางแผนกลยุทธ์และทักษะการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหาร เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้นำความรู้ด้านเทคโนโลยีไปใช้ในการสร้าง พัฒนา และปรับปรุงนวัตกรรมจัดการเรียนรู้

2.4.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้าร่วมศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อเปิดมุมมอง สร้างแรงบันดาลใจและนำไปจูงใจครูให้ใช้เทคโนโลยีในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้

2.4.3 จัดให้มีผู้บริหารต้นแบบที่มีประสบการณ์ด้านการวางแผนกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลคอยให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนแนวทางกับผู้บริหารที่ต้องการพัฒนา เน้นการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อสนับสนุนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 นำเสนอดังตาราง 2

ตาราง 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.72	.46	มากที่สุด	4.72	.46	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาองค์กรด้านดิจิทัล	4.40	.63	มาก	4.60	.51	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.73	.46	มากที่สุด	4.73	.46	มากที่สุด
4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.40	.81	มาก	4.49	.70	มาก
ภาพรวม	4.54	.66	มากที่สุด	4.61	.57	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .66) อยู่ในระดับมากที่สุด

ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = .57) อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 พบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารต้องเสริมสร้างทักษะในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการสื่อสารข้อมูลและนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตมา วรธนศรี (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสารและการเรียนรู้ให้เท่าทัน ส่งเสริมบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 มีความตระหนักและปฏิบัติในด้านนี้ในระดับที่น่าพอใจอยู่แล้ว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาได้ในระดับดีอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าความต้องการจำเป็นจะอยู่ในระดับน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับวชิรพงศ์ พูลเกษร (2565) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนองค์กร ภายใต้การตอบสนองตามนโยบาย ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนในการพัฒนาตนเอง สร้างการยอมรับ ความไว้วางใจและจิตสำนึกเชิงบวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครูรวมถึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้และบูรณาการให้เกิดการยกระดับและความเป็นเลิศทางด้านการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ไม่เพียงมองการณ์ไกล แต่ต้องสามารถสร้างความเข้าใจร่วมในองค์กรด้วย และ

ยังสอดคล้องกับดาวรรณ ถวิลการ (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการสถานศึกษา โดยต้องมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานได้อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
การจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 มีดังนี้

2.1 ด้านการสื่อสารดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารพัฒนาทักษะการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการประชุมและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผู้บริหารศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการประชุมและสื่อสารกับครู เพื่อให้ผู้บริหารนำไปปรับใช้ในการสร้างความเข้าใจร่วมกับครู สนับสนุนการออกแบบและทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และให้ครูได้สะท้อนผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรัตติกรณ จงวิศาล (2556) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมภาวะผู้นำเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ให้แก่ ผู้รับการอบรม เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้มากที่สุด在规定时间内 และช่วยให้ผู้รับการอบรมได้รับประสบการณ์จริงหรือได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดและสอดคล้องกับดาวรรณ ถวิลการ (2564) ที่กล่าวว่า การสื่อสารด้วยดิจิทัล เป็นการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้เครือข่ายที่ทันสมัยทั้งภายในและภายนอก เพื่อสื่อเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมให้ผู้บริหารได้เรียนรู้จากโรงเรียนต้นแบบและผู้บริหารต้นแบบที่มีประสบการณ์ในการระดมทุนจากหน่วยงาน และการวางแผนจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์และระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีเสถียรภาพ การจัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัลและนำไปใช้ในการออกแบบ สร้าง พัฒนาและนำสื่ออุปกรณ์ดิจิทัลไปใช้ทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับจิตรกร จันทรสุข และจิรนนท์ วัชรกุล (2564) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง หมายถึง ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานในสถานศึกษา ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ส่วนบุคคลในการทำงานร่วมกัน และมีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงสารสนเทศและเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบให้เหมาะสมกับแหล่งเรียนรู้

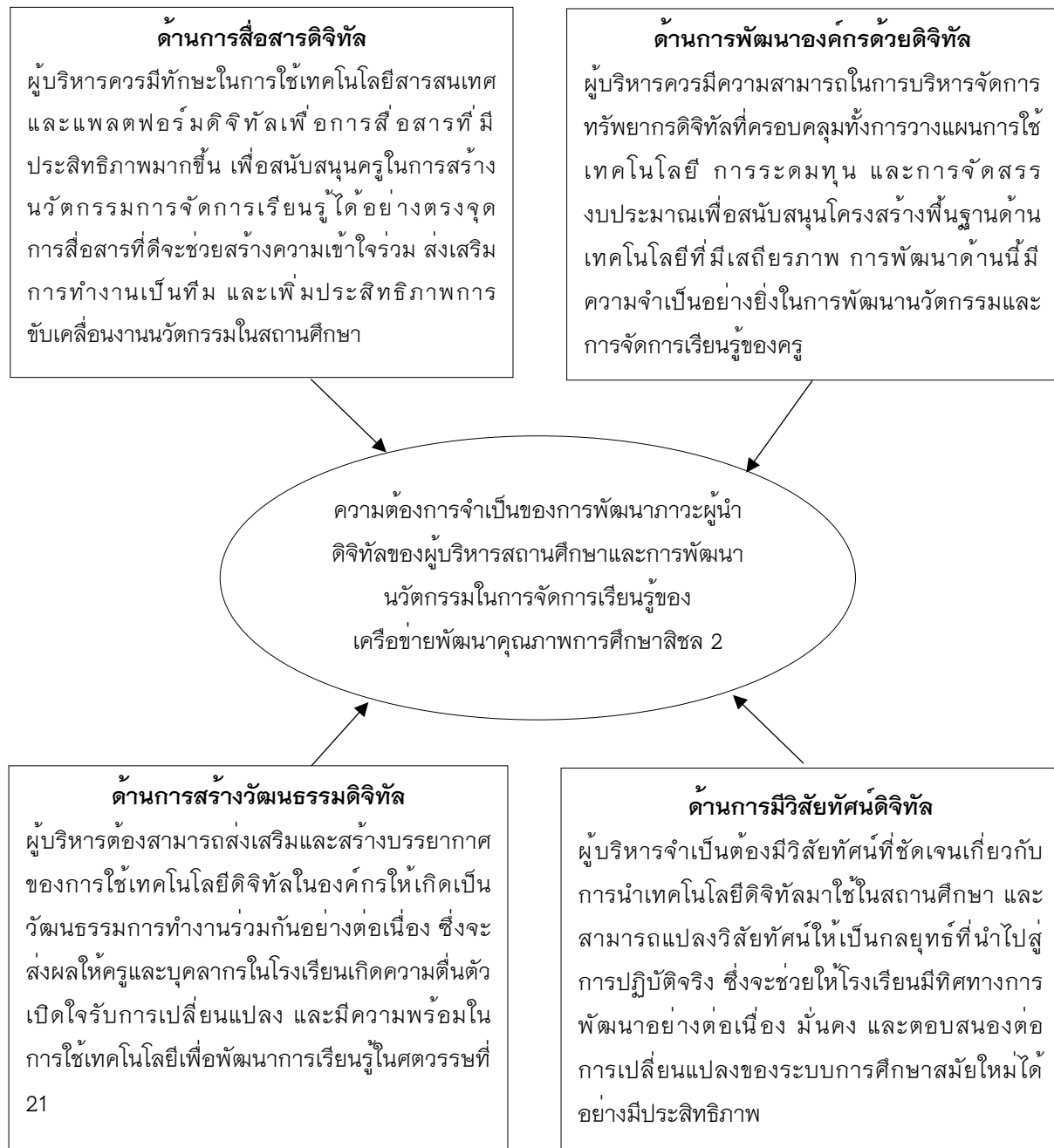
2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถแนะนำและส่งเสริมครูทุกกลุ่มสาระให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการศึกษา ออกแบบ สร้างและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับจิตติมา วรณศรี (2564) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากร ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กร

2.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้าร่วมศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบการมีผู้บริหารต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะการวางแผนกลยุทธ์ และทักษะการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหาร เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้นำความรู้ด้านเทคโนโลยีไปใช้ในการสร้าง พัฒนา และปรับปรุงนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงเล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีและนำมาพัฒนาองค์กร

3. การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล และการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 โดยการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพภาวะผู้นำของผู้บริหาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2 และร่างแนวทางเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโดยการสนทนากลุ่ม มีการสร้างและพัฒนาแนวทางอย่างเป็นขั้นตอนและครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญด้านภาวะผู้นำดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์พิมล สุนทะวงศ์ (2565) ที่ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู โดยเน้น 5 องค์ประกอบหลัก เช่น การจัดฝึกอบรม การส่งเสริมกิจกรรมวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการแสดงบทบาทจริยธรรมด้านดิจิทัล จึงส่งผลให้แนวทางมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย สภาพปัจจุบันของภาวะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2 พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการประชุม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2 เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กะรัต ทองใสพร, กิตติมา ศรีขำ, เขมรัตน์ บุญสุข และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(2), 261 – 270.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล*. รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จิตรกร จันทร์สุข และจิรนนท์ วัชรกุล. (2564). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(2), 36–49.
- ชุตีรัตน์ กาญจนชนชัย, พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย และสุวิทย์ ภาณุจารี. (2563). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 18(2), 102 – 111.
- ณัฐณิชา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธุ์ พิษณุประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพั้ง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(2), 50–64.
- ดาวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล . คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- ทิตนา แหมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2559). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิษณุพิมล สุนทวงค์. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู* สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่ง นวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. การค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพงษ์ พูลเกษร. (2565). *แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2558). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), 216-224.*
- สุชนา โกมลวงิช, สิทธิชัย สอนสุภี, บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษ และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 23, 27 มีนาคม 2563, HM016. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565). *แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566-2570. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.depa.or.th/th/master-plan-digital-economy/master-plan-for-digital-economy-66-67>.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567a). *รายงานการวิจัยการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/2103>.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567b). *การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. (2567). *รายงานผลการดำเนินการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้น 3 ธันวาคม 2567 จาก https://www.nst4.go.th/data_19978.*
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.*
- International Society for Technology in Education. (2017). *ISTE Standards for Educators*. Retrieved May 30, 2025, from https://cdn.iste.org/www-root/PDF/ISTE%20Standards-One-Sheet_Combined_09-2021_vF3.pdf.
- Sheninger, E. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. Corwin Press.
- Likert, R. A. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology, 140, 1-55.*